

ΔΕΚΑ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΑΓΜΑ ΣΗΜΕΡΑ

1. Μονάχα η συνειδητή χειραφετητική δραστηριότητα του προλεταριάτου μπορεί να οδηγήσει στην ανατροπή του καπιταλισμού και στη δημιουργία της κομμουνιστικής κοινωνίας. Ο κομμουνισμός είναι το ριζοσπαστικό πρόταγμα που αναδεικνύεται ως αναγκαιότητα από τις πραγματικές κοινωνικές σχέσεις και αντλεί την ισχύ του από μια ορθολογική και ηθική χειραφετητική επιταγή: τη συγκρότηση του ανθρώπινου είδους σε κοινότητα, τη δημιουργία μιας πανανθρώπινης κοινωνίας που διέπεται από την αρχή της δικαιοσύνης, νοούμενης ως μια καθολική σχέση ισοτιμίας και συλλογικότητας μεταξύ των ανθρώπων.

2. Η προλεταριακή επανάσταση δεν είναι μια αυθόρμητη διαδικασία που προκαλείται αυτόματα από τις συνθήκες ζωής που βιώνει η εργατική τάξη μέσα στον καπιταλισμό και η οποία εκτυλίσσεται εξίσου αυθόρμητα προς την αταξική κοινωνία μέσω της ίδιας της αντικειμενικής λογικής των πραγμάτων, ανεξάρτητα από τις προθέσεις των δρώντων κοινωνικών υποκειμένων τα οποία εμφορούνται από την εγωιστική επιθυμία να προαγάγουν τη δική τους κοινωνική θέση. Η κοινωνική εξέλιξη δεν είναι μια μηχανική διαδικασία, η επανάσταση δεν είναι έργο της «αόρατης χειρός» και η κοινωνική απελευθέρωση δεν είναι μια εγωιστική υπόθεση. Το προλεταριάτο δεν είναι, ασφαλώς, ένα καθαρά ηθικό υποκείμενο και δεν μπορεί να υπερβεί τον εμπειρικό καθορισμό της βούλησής του. Ωστόσο, αυτή η βούληση για να είναι βούληση απελευθερωτική πρέπει να είναι βούληση καθολική, πρέπει να πηγάζει από την ανάγκη ριζικής υπέρβασης της αστικής κοινωνίας και να θέτει το ζήτημα της δημιουργίας μιας κοινωνίας του ανθρώπινου είδους. Η κομμουνιστική απελευθέρωση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί αν οι πρωταγωνιστές της, οι εκατοντάδες εκατομμύρια προλετάριοι, δεν έχουν υψηλή συνείδηση του σκοπού της δράσης τους.

3. Η κοινωνική συνείδηση δεν είδωλο του εξωτερικού αντικειμενικού κόσμου ούτε η ανθρώπινη πράξη αποτελεί μια αντίδραση στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος. Το προλεταριάτο δεν μπορεί να αποκτήσει επαναστατική ταξική συνείδηση διαμέσου των άμεσων εμπειριών του. Οι δεδομένες κοινωνικές σχέσεις ορίζουν τον κόσμο μέσα στον οποίο ζει ο άνθρωπος και, ως εκ τούτου, ασκούν καθοριστική επίδραση πάνω του. Ωστόσο, ο αποφασιστικός παράγοντας για τον τρόπο με τον οποίο ενεργεί ο άνθρωπος δεν είναι η επιρροή του περιβάλλοντος, αλλά η στάση που υιοθετεί ο ίδιος απέναντι στο περιβάλλον. Το χειραφετητικό αίτημα του κομμουνισμού ριζώνει μέσα στην αστική κοινωνία, αλλά μπορεί να τεθεί από το προλεταριάτο μονάχα εάν αυτό διαμορφώσει μια ανάλογη

υποκειμενική διάσταση των κοινωνικών αντιφάσεων, συνειδητοποιώντας τις ριζικές του ανάγκες και διατυπώνοντας ριζικά αιτήματα.

4. Το χειραφετητικό πρόταγμα του προλεταριάτου δεν είναι δεδομένο, δεν αποτελεί ούτε άμεσο προϊόν των συνθηκών ούτε αποτέλεσμα θεωρητικής παιδείας. Η επαναστατική συνείδηση του προλεταριάτου, η συγκρότησή του σε τάξη για τον εαυτό του, σε τάξη για την ανθρωπότητα, διαμορφώνεται από την ίδια την κοινωνική πράξη διαμέσου της οποίας το κοινωνικό υποκείμενο αποκτά συνείδηση του αντικειμενικού κόσμου και του εαυτού του. Το προλεταριάτο έχει τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσει ότι διαθέτει ριζικές ανάγκες, οι οποίες αφορούν το καθολικό του είναι ως καταπιεζόμενη τάξη και οι οποίες δεν μπορούν να ικανοποιηθούν εντός της υφιστάμενης αστικής μορφής ζωής, ωθώντας το να προβάλλει ριζικά αιτήματα, να θέσει τέρμα στη ζωή του κεφαλαίου και να δημιουργήσει την κομμουνιστική κοινωνία. Το προλεταριάτο δεν ανακαλύπτει την κατάσταση και τις ανάγκες του μέσω της κομμουνιστικής θεωρίας, αλλά η ίδια η θεωρία φωτίζει και καλλιεργεί τη συνείδησή του στο βαθμό που είναι συνείδηση αυτών των αναγκών. Από εδώ απορρέει ο ρόλος των κομμουνιστών ως το πιο αποφασιστικό τμήμα του εργατικού κινήματος που εκπροσωπεί πάντα τα συμφέροντα αυτού του κινήματος στο σύνολό του. Το γενικό ταξικό συμφέρον συνοψίζεται στην κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας και της μισθωτής εργασίας. Όμως, η άρση της αλλοτρίωσης δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί εντός του πλαισίου της ίδιας της αλλοτρίωσης. Για να διαμορφώσει ένα καθολικό χειραφετητικό αίτημα το προλεταριάτο οφείλει να αρθεί πάνω από το επίπεδο των οικονομικών αγώνων, οι οποίοι δεν καταργούν αλλά αναπαράγουν την αλλοτρίωση, να τοποθετηθεί πέραν της σκοπιάς της μισθωτής εργασίας και να ανέλθει στη σφαίρα του πολιτικού αγώνα που αποσκοπεί στην υπέρβαση της αστικής κοινωνίας, στην κατάργηση όλων των αλλοτριωτικών διαμεσολαβήσεων. Αυτό είναι το νόημα της εμπέδωσης της κομμουνιστικής συνείδησης στο προλεταριάτο έξω από τη σφαίρα των οικονομικών αντιθέσεων μεταξύ εργατών και εργοδοτών διαμέσου της πολιτικής προλεταριακής πρωτοπορίας, υπό την αυστηρή προϋπόθεση ότι το προλεταριάτο συγκροτείται σε μια μαχόμενη κοινότητα κατά του κεφαλαίου.

5. Το κοινωνικό πρόταγμα του κομμουνισμού δεν θα γίνει ποτέ πραγματικότητα αν δεν αποτελέσει συνειδητή ανάγκη και συνειδητό αίτημα της βούλησης και της πράξης του προλεταριάτου. Η επαναστατική διαδικασία είναι μια συνειδητή πράξη του προλεταριάτου και όχι μια αυτόματη μηχανιστική διαδικασία που λαμβάνει χώρα ανεξάρτητα από τη συνείδηση του προλεταριάτου. Η εκδήλωση μιας μεγάλης κρίσης λόγω της κορύφωσης των αντιφάσεων του καπιταλισμού δεν είναι ικανή να προκαλέσει την κατάρρευσή του αναγκάζοντας το προλεταριάτο να δράσει ε-

παναστατικά. Η κατάρρευση του καπιταλισμού και η έλευση του κομμουνισμού δεν είναι νομοτελειακά αναπόφευκτη. Η κατάργηση του κεφαλαίου είναι η αυτοχειραφετηση του προλεταριάτου. Η ανατροπή του καπιταλισμού και η εγκαθίδρυση του κομμουνισμού πρέπει να αποτελέσουν μια βαθιά εσωτερική ανάγκη του προλεταριάτου προκειμένου να δράσει ως τάξη επαναστατική. Η συγκρότηση του προλεταριάτου σε κοινωνικό υποκείμενο δεν είναι δεδομένη και εγγυημένη, αλλά απαραίτητη και δυνατή. Οι κοινωνικές αντιφάσεις του καπιταλισμού και τα ποικίλα δεινά που προκαλούν στον κόσμο της εργασίας αποτελούν μια αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη για την κοινωνική επανάσταση.

6. Η σύγχρονη εμβάθυνση της καπιταλιστικής παρακμής θέτει αντικειμενικά το δίλλημα «σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα». Το ζητούμενο είναι η συνειδητοποίηση αυτού του διλήματος από το σύγχρονο προλεταριάτο, το οποίο, παρά την απaráμιλλη αριθμητική του δύναμη, την πρωτοφανή πλανητική του διάσταση, εμφανίζεται βαθεία αλλοτριωμένο και ως εκ τούτου παρουσιάζει μια σοβαρή αδυναμία να συγκροτηθεί σε τάξη για τον εαυτό της. Η μετάβαση του καπιταλισμού από την τυπική στην πραγματική υπαγωγή της εργασίας στο κεφάλαιο έχει οδηγήσει σε μια μορφή αλλοτριωτικής υποκειμενοποίησης, η οποία –διαμέσου του καταναλωτισμού, της εξατομίκευσης, της ποσοτικοποίησης και της εργαλειοποίησης των διανθρώπινων σχέσεων- η οποία εντάσσει το προλεταριάτο στην κοινότητα του κεφαλαίου (κεφαλαιοποιημένη κοινωνία). Το κεφάλαιο συνιστά πλέον την ολότητα των κοινωνικών σχέσεων και διαμορφώνει μια συνολική αναπαράσταση του κόσμου υπό τη μορφή εμπράγματων σχέσεων που αναπαράγεται, με τη σειρά της, μέσα στο κοινωνικό σώμα, σημασιολογώντας τον κόσμο με βάση τη λογική του κεφαλαίου. Το κεφαλαίο μετατρέπεται σε μια εμπράγματη αναπαράσταση που εσωτερικεύεται από τα ανθρώπινα όντα. Η διαδικασία αυτή έχει ως αποτέλεσμα την εξελισσόμενη καταστροφή των ατόμων ως κοινωνικών όντων. Η σύγχρονη παρακμή του καπιταλισμού συνυφαίνεται όλο και πιο στενά με την παρακμή του ανθρώπινου είδους. Η αποτίμηση του Μαρξ για το προλεταριάτο ως τη σύγχρονη απαθλίωση του ανθρώπου βρίσκει την πλήρη επιβεβαίωσή της στον σύγχρονο πλανητικό καπιταλισμό. Το ζητούμενο είναι αν προλετάριοι θα ξεσηκωθούν ακριβώς επειδή αποτελούν την καταισχύνη του ανθρωπίνου είδους.

7. Η αντίφαση της αστικής κοινωνίας εντοπίζεται στο εσωτερικό του ίδιου του αλλοτριωμένου κοινωνικού εαυτού υπό τη μορφή της σύγκρουσης μεταξύ των δυνατοτήτων για την αυτοπραγμάτωση του ανθρώπου σε μια αυθεντικά συλλογική μορφή ζωής και της πραγματικότητας της αστικής κοινωνίας που διαστρέφει την ελευθερία και την κοινωνικότητα του ανθρώπινου υποκειμένου. Το κεντρικό ζήτημα είναι αν η αντιφατικότητα

αυτή συλλαμβάνεται και βιώνεται από τα κοινωνικά υποκείμενα, ειδάλως, η κοινωνική χειραφέτηση, παρά την εγγενή ηθική της αξία, δεν μπορεί να αποτελέσει ρεαλιστικό αίτημα. Εάν πρόκειται για υποκείμενα καθαρά εγωιστικά, σταθερά προσανατολισμένα στην επιδίωξη του ατομικού τους συμφέροντος, τότε δεν μπορούν να υπερβούν τον εγωισμό της κοινωνίας των ιδιωτών και να εγείρουν το αίτημα πραγμάτωσης της κομμουνιστικής κοινωνίας. Η άρση αυτής της αντίφασης μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με το αίτημα του ριζικού μετασχηματισμού της ολότητας των κεφαλαιοκρατικών σχέσεων. Η κομμουνιστική επανάσταση είναι μια επανάσταση ριζική. Ριζική επανάσταση σημαίνει ριζική άρνηση και ριζική άρνηση σημαίνει καθολικό νόημα.

8. Οι ιδιότητες του ανθρωπίνου είδους δεν περιορίζονται στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση και τη διαδικασία αντικειμενοποίησης του περιβάλλοντος ως εκδήλωση της ειδολογικής φύσης του ανθρώπου, αλλά περιλαμβάνουν, ως συστατικό τους στοιχείο, τη σχέση μεταξύ ανθρωπίνων υποκειμένων. Ωστόσο, η διυποκειμενική σχέση δεν μπορεί να ενταχθεί στη γενική κατηγορία της αντικειμενοποίησης του κόσμου, διότι έτσι χάνει την ιδιαιτερότητά της και υποβαθμίζει την κοινωνικότητα του ανθρώπου ως κατεξοχήν ειδολογικό του γνώρισμα σε μια αμοιβαία εμπράγματη σχέση. Η αλλοτρίωση της κοινωνικής σχέσης μέσα στην αστική κοινωνία δεν μπορεί να γίνει κατανοητή απλώς ως αυτονόμηση των αντικειμενοποιήσεων των δρώντων (κοινωνία των συνεταιρισμένων παραγωγών) ή ως καταδυνάστευση των δρώντων από τις αντικειμενοποιήσεις τους (αλλοτρίωση). Η αλλοτρίωση της κοινωνικής σχέσης αφορά επίσης την εγκαθίδρυση ενός εξατομικευμένου και εγωιστικού τύπου ψευδοκοινωνικότητας μεταξύ των ανθρώπων, στην εμπέδωση μιας «αντικοινωνικής κοινωνικότητας». Άρση της αλλοτρίωσης σημαίνει αναθέσμιση της κοινωνικής σχέσης με βάση τις αξίες της ελευθερίας, της ισοτιμίας, της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης ως επανιδιοποίηση της «ανθρώπινης ουσίας» από τον άνθρωπο. Κατά συνέπεια, το κομμουνιστικό πρόταγμα δεν μπορεί να περιοριστεί στις ριζικές ανάγκες που ανακύπτουν μεταξύ των παραγωγών σε σχέση με τη φύση, την εργασία και τον κοινωνικό πλούτο, οι οποίες αφορούν τη σχέση του υποκειμένου με τη δραστηριότητά του και με τον κόσμο, υπό το πρίσμα της ουσιαστικής οικειοποίησης αυτού του κόσμου. Εν ολίγοις, η αμοιβαία ικανοποίηση των επιθυμιών των παραγωγών δεν αποτελεί επαρκή όρο για τη θέσμιση μιας ελεύθερης κοινωνίας.

9. Στο επίκεντρο του σύγχρονου κομμουνιστικού χειραφετητικού προτάγματος θα πρέπει να τεθεί η συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι οι υφιστάμενες αστικές σχέσεις συγκρούονται με τις προσδοκίες των κοινωνικών υποκειμένων για μια αυθεντικά ανθρώπινη κοινωνική σχέση ως

απαραίτητο όρο για την άρση κάθε μορφής αλλοτρίωσης. Με τον τρόπο αυτό τα χειραφετητικά αιτήματα δεν αφορούν μονάχα τη σφαίρα της παραγωγής και της διανομής του κοινωνικού πλούτου ως μερικό αίτημα αλλά ως καθολικό πρόταγμα συγκρότησης μιας νέας κοινωνίας με βάση τις αξίες της ανθρώπινης κοινότητας, αγκαλιάζοντας όλες της σφαίρες της ανθρώπινης ζωής.

10. Ως καθολικό χειραφετητικό πρόταγμα ο κομμουνισμός εγείρει το αίτημα του ριζικού μετασχηματισμού του συνόλου των κοινωνικών σχέσεων διαμέσου μιας νέας μορφής ζωής. Το αίτημα της καθολικής αναθέσμησης της κοινωνίας μπορεί να λάβει τη μορφή της αυθεντικής πολιτικής δημοκρατίας, όπως την έθεσε ο Μαρξ, υπό την έννοια μιας δημοκρατίας πραγματικά κοινωνικής, μιας κollectιβιστικής αυτοκυβερνώμενης κοινότητας, που υπερβαίνει την τυπική μορφή της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και αίρει τον διαχωρισμό μεταξύ πολίτη και ιδιώτη που επικρατεί στην αστική κοινωνία. Η ανθρώπινη χειραφέτηση συνίσταται στην καθολική ανθρώπινη ύπαρξη, στην επανένωση του διασπασμένου ανθρώπου με τον εαυτό του διαμέσου της κατάργησης όλων των διαμεσολαβήσεων, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους, που αποξενώνουν τον άνθρωπο τους συνανθρώπους του και από τον ίδιο. Στην αληθινή δημοκρατία η ατομική ιδιοκτησία μετατρέπεται σε συλλογική και το πολιτικό κράτος εξαφανίζεται, προσλαμβάνοντας τη μορφή της πολιτείας, μιας οργανωμένης μορφής κοινωνικής ζωής μέσα στην οποία ο άνθρωπος ως συλλογικό ον πραγματώνει την ελευθερία και την αυτονομία του διαμέσου της ενεργούς συμμετοχής του στην κοινότητα των ανθρώπων, στη σύγχρονη κοσμοπολιτεία.

Μάρτιος 2013
Σύντροφοι Διεθνιστές